

Federalisme de fum

Quan un partit polític rellevant anuncia canvis en les seves bases ideològiques, en el seu programa o en les seves estratègies, mereix que es dediqui atenció a les novetats que anuncia. És el cas dels documents aprovats pel PSOE en el seu consell territorial celebrat a Granada (6 de juliol del 2013). Uns documents que han estat presentats en mitjans de comunicació per alguns dels dirigents socialistes, inclosos alguns del PSC, com un gir radical en l'aprofundiment vers un model federal.

Es dona la circumstància que poques setmanes abans (maig del 2013), la Fundació Rafael Campalans, vinculada al PSC, va presentar un document de treball (document núm. 163) titulat *Per una reforma constitucional federal*.

La primera cosa que sorprèn és el diferent contingut de les dues propostes. La de la Fundació Campalans és políticament més avançada i analíticament molt més elaborada que la dels socialistes espanyols. Tanmateix, sembla que el PSC no l'ha fet seva, sinó que ha signat amb entusiasme la del PSOE. Aquí ens centrarem només en aquesta última.

Avancem la conclusió general: en termes estrictes, la proposta del PSOE no és federal. Simplement. S'utilitza més la paraula que el concepte i no es mostren coneixements sòlids del funcionament de les democràcies federals més avançades o descentralitzades del món, especialment les de caràcter plurinacional. Més aviat, en termes generals, es manté la lògica de l'estat de les autonomies actual amb algunes propostes de reforma, molt genèriques i bastant confuses –s'ha de dir–, com un nou Senat, la clarificació competencial, les conferències de presidents, l'estímul de l'eficàcia i la transparència del sistema, etc., però conservant la lògica autònoma actual, que és de caràcter més regional que federal. La política

FERRAN REQUEJO

CATEDRÀTIC DE CIÈNCIA POLÍTICA, UPF

europea de les CCAA es planteja des de “la jurisprudència constitucional”, és a dir, des de les sentències del TC fetes en el marc actual durant les quatre darreres dècades. A més, s'incideix en una vocació d'intervenció constant per part del poder central en el cas que es produïssin diferències en el desenvolupament de les competències de les autonomies (en nom de la cohesió territorial i de la “igualtat”, naturalment!). Aquesta actitud és antifederal. També es parla de federalisme cooperatiu i pluralista, però no hi ha gaire contingut del segon component. La cooperació, que d'acord amb la política comparada sabem que té el perill de dissoldre la lògica federal (Alemanya), s'emmarca fonamental en un nou Senat, més que en unes relacions intergovernamentals que introdueixin lògiques competitives. Per la seva banda, el “pluralisme” no arriba ni a regular el caràcter plurilingüístic o pluricultural del conjunt de l'Estat, ni tampoc els símbols i les institucions. No es neguen relacions bilaterals, però “*sometida a ese marco multilateral*”. La lògica segueix sent molt unitarista, refractària a la plurinacionalitat i d'estils estatalistes. L'ordinalitat de les transferències econòmiques interterritorials no queda gens garantida i es volen homogeneïtzar imposos. El document deixa aspectes claus com a “interpretables”, que ja sabem què vol dir a partir del desenvolupament que s'ha fet de la Constitució de 1978 per part dels governs centrals

–mani qui mani– i d'institucions de l'Estat (Tribunal Suprem i Tribunal Constitucional). D'altra banda, se segueix dins del marc mental de les “*nacionalidades y regiones*” –cada comunitat autònoma definiria si és una cosa o l'altra–. El terme *nacionalitat* segueix emprant-se amb alegria: no serveix per distingir el que és nacionalment diferent del que no ho és. Els ciutadans de Catalunya seguirien sense disposar de procediments específics de protecció dels seus drets individuals i col·lectius, tant en l'esfera interna com en l'esfera europea i internacional (regulats en alguns estats federals). El sistema de govern del poder judicial es planteja des d'una “*cierta territorialización (respetando su carácter de poder único y exclusivo del Estado)*”. Obviament, del dret a decidir no n'hi ha notícies.

A banda del petit detall que per implementar algunes de les tímides mesures proposades s'ha de reformar la Constitució i que aquesta reforma requereix com a mínim l'acord de PSOE i PP (¿s'imaginen quina reforma *federal* poden fer aquests dos partits si es posen d'acord?), la proposta mostra un to i un llenguatge genèrics corresponents a una cultura política molt més unitària que federal. No és cap “tercera via” (les terceres vies quasi mai ho són). Tot és molt antiquat. Aquests documents del PSOE establerts al consell de Granada semblen pensats més per restablir les relacions amb el PSC –com si això fos el més important– que per oferir un model plausible i que pugui ser acceptable per la majoria de partits i ciutadans de Catalunya (i del País Basc). Una democràcia plurinacional avançada segueix situada bastant més enllà del que semblen donar de si les neurones dels dirigents del PSOE. Aquest *federalisme* segueix sent bàsicament una coartada per fer veure que les coses es mouen per després romandre pràcticament al mateix lloc. Tot indica que ja els va bé. Fum.